Tézy a tematický plán prednášok a seminárov z predmetu Všeobecná didaktika

Forma štúdia: denné
Ročník: 3. ročník Bc.
Semester: zimný 2020/2021
Zabezpečuje: doc. PaedDr. Lenka Rovňanová, PhD. (prednášky a semináre)
PhDr. Zuzana Osvaldová, PhD. (prednášky a semináre)
PaedDr. Simona Sámelová, PhD. (semináre)

Hodnotenie predmetu (v súlade s informačným listom predmetu):

- Študenti a študentky priebežne plnia, odovzdávajú a prezentujú vypracované úlohy a zadania.
- Počas semestra majú možnosť získať z plnenia **priebežných aktivít max 50 bodov.** Z toho:
  - **30 bodov za písomný priebežný test**
  - **20 bodov za spracovanie a prezentáciu zadaných úloh**
- Študenti a študentky sú povinní vypracovať a odovzdať jednotlivým vyučujúcim v seminárnych skupinách na hodnotenie **všetky súčasti priebežného hodnotenia**.
- **Podmienka** pre prihlásenie sa na skúšku - **min 35 bodov.**
- **Skúška** prebieha v písomnej forme - **max 50 bodov** (pre uznanie skúšky je potrebné získať min 30 bodov).
- **Záverečné hodnotenie** je súčtom dosiahnutých výsledkov v priebežnom hodnotení a v skúške (podľa kvalifikačných stupňov ŠP).
- **Povinná účasť na seminároch** - min 80 %. Neprítomnosť je potrebné ospravedlniť.
- **Študenti a študentky s IŠP** si individuálne dohodnú podmienky absolvovania predmetu s vyučujúcim seminárnej skupiny, do ktorej sú zaradení.

Prihlasovanie sa na skúšku:

- Prihlasovať sa na zverejnené termíny skúšky v AIS-e v skúšobnom období podľa pokynov jednotlivých vyučujúcich na seminároch.
- Prihlasovať sa na termíny (riadne a opravné) k tým vyučujúcim, u ktorých študenti a študentky absolvujú výučbu seminárov.
- Študenti a študentky, ktorí predmet opakujú, resp. absolvujú výučbu v zimnom semestri v rámci programu ERASMUS v zahraničí, sú povinní kontaktovať priamo vyučujúce skupín, do ktorých patria podľa rozvrhu a s nimi si dohodnú podmienky absolvovania a ukončenia predmetu.

OBSAH PREDNÁŠOK (PODĽA OBSAHOVÉHO ŠTANDARDU PREDMETU)

1. **Súčasné významné a vplyvné smery v didaktike a ich podoby.** Zmysel, hodnoty a ciele edukácie.
   30.9.2020 - doc. PaedDr. Lenka Rovňanová, PhD.

2. **Edukácia obratu.** Všeobecná komparácia základných didaktických prvkov v transmisívnom a konštruktivistickom prístupe.
   7.10.2020 - doc. PaedDr. Lenka Rovňanová, PhD.

3. **Obsah vzdelávania.** Vymedzenie pojmov. Konkretizácia obsahu vzdelávania, školské dokumenty. Učivo, druhy učiva. Osnovanie učiva v pedagogických dokumentoch.
   14.10.2020 - PhDr. Zuzana Osvaldová, PhD.

4. **Ciele vyučovacieho procesu.** Vymedzenie pojmu ciele. Všeobecné ciele výchovy a vzdelávania, špecifické ciele vyučovacieho procesu, taxonómie cieľov, vlastnosti cieľov. Chyby vo formulácii vyučovacích cieľov. Postup pri určovaní cieľov.
   21.10.2020 - PhDr. Zuzana Osvaldová, PhD.

Katedra pedagogiky, PF UMB Banská Bystrica

Tézy a tematický plán prednášok a seminárov z predmetu Všeobecná didaktika

5. **Osobnosť učiteľa a osobnosť žiaka a ich chápanie výučby**. Profesijné kompetencie v kontexte normatívneho a dynamického kompetenčného prístupu. Vyučovacie a učebné štýly. Charakteristiky učiteľa a žiaka vo vzájomnej podmienenosti.
   28.10.2020 - doc. PaedDr. Lenka Rovňanová, PhD.

6. **Teoretické základy vyučovacieho procesu. Vyučovací proces**. Zákonitosti vyučovacieho procesu, podmienky vyučovacieho procesu, etapy vyučovacieho procesu. Prístupy k vyučovaciemu procesu, rozširujúce prístupy chápania vyučovacieho procesu.
   4.11.2020 - PhDr. Zuzana Osvaldová, PhD.

7. **Didaktické metódy.** Systém didaktických metód, vlastnosti metód, výber metód. Rôzne klasifikácie metódy – zmysel klasifikácie metód. Teoretická analýza jednotlivých didaktických metód. Metodický obrat. Zásady kombinovania metód.
   11.11.2020 - PhDr. Zuzana Osvaldová, PhD.

8. **Aktivizujúce didaktické metódy a stratégie.** Charakteristika, význam, klasifikácia. Teoretická analýza jednotlivých aktivizujúcich metód. Silné a slabé stránky aktivizujúcich metód. Kolbov cyklus skúsenostného učenia.
   18.11.2020 - PhDr. Zuzana Osvaldová, PhD.

9. **Organizačné formy vyučovania –** charakteristika pojmu, klasifikácia organizačných foriem, vyučovacia hodina – znaky, druhy, nové podoby vyučovacích hodín. Hromadné vyučovanie. Skupinové vyučovanie. Párové vyučovanie. Projektové vyučovanie. Kooperatívne vyučovanie. Rovesnícke vzdelávanie.
   25.11.2020 - PhDr. Zuzana Osvaldová, PhD.

10. **Skúšanie a hodnotenie žiakov. Nedostatky súčasného spôsobu skúšania a hodnotenia žiakov, súčasné trendy v skúšaní a hodnotení žiakov.**
    2.12.2020 – doc. PaedDr. Lenka Rovňanová, PhD.

11. **Psychodidaktické a neurodidaktické výzvy pre súčasnú didaktiku.**
    9.12.2020 – doc. PaedDr. Lenka Rovňanová, PhD.

12. **Prednáška**
    16.12.2020 – doc. PaedDr. Lenka Rovňanová, PhD.

Výkonový štandard (absolvovaním predmetu je študent/študentka schopný):

- Nadobudnúť poznanie o dôležitosti a význame všeobecnej didaktiky a jej psychodidaktickej podstaty pre úspešné fungovanie v praxi učiteľskej profesie.
- Vymedziť všeobecnú didaktiku v systéme pedagogických vied, vymenovať a charakterizovať jej funkcie a význam. Definovať a vysvetliť základné didaktické pojmy a prvky v edukačných súvislostiach. Správne používať relevantnú odbornú terminológiu.
- Charakterizovať osobnosť žiaka a učiteľa v edukačných súvislostiach. Vymedziť požiadavky na profesijné kompetencie učiteľa na základe analýzy návrhu profesijného štandardu začínajúceho učiteľa. Charakterizovať a analyzovať podľa pokynov základné školské dokumenty a vysvetliť ich vzájomný vzťah. Porovnať ich štruktúru.
- Vyhľadávať, kategorizovať a posúdiť určené prvky školských dokumentov s akcentom na kľúčové kompetencie ako ciele a prostriedky edukácie. Analyzovať učivo z didaktického hľadiska, prezentovať a obhájiť svoje riešenie.
- Aplikovať osvojené postupy v procesoch formulácie špecifických cieľov podľa rôznych taxonómií cieľov vo vlastných aprobačných predmetoch.
- Uvedomiť si podstatu a význam uplatňovania didaktických zásad v edukačnom procese.

Tézy a tematický plán prednášok a seminárov z predmetu Všeobecná didaktika

- Charakterizovať rôzne prístupy ku klasifikácii metód a organizačných foriem; reflektovať moderné trendy v didaktike. Vysvetliť rozdiely medzi tradičnými a aktivizujúcimi metódami, rôznymi organizačnými formami na konkrétnych príkladoch.
- V skupinovej práci dodržiavať pravidlá efektívnej komunikácie. Kriticky, vecne a korektne posúdiť a zhodnotiť prezentované riešenia iných. Hodnotiť kvalitu svojej vlastnej práce a práce iných na základe vopred určených kritérií.
- Vytvoriť priebežne portfólio vlastných výstupov podľa zadaní v súlade s nadobudnutými vedomosťami a požadovanými kritériami.

OBSAH SEMINÁROV

1. **Úvodný seminár: očakávania, predstavenie predmetu, organizácia, požiadavky. Literatúra. Didaktika ako pedagogická vedná disciplína. Vzťah didaktiky k iným vedám. Systém didaktiky**
   Didaktika ako veda, predmet skúmania, druhy didaktík, historický vývoj. Myšlienky Komenského na vzdelávanie, ich aktuálnosť a prežitok. Moderné trendy v didaktike. Aktuálne úlohy didaktiky. Jednotlivé činitele didaktického systému.

2. **Príprava učiteľa na vyučovanie.** Organizácia školského roka, dlhodobá, krátkodobá príprava učiteľa na vyučovanie, projekt písomnej prípravy na vyučovanie – význam, výhody, nevýhody, rôzne varianty písomných príprav.

3. **Učebnica ako školský dokument**
   Definovanie pojmu, funkcie učebníc, druhy učebníc, štruktúra učebníc. Didaktická analýza učebnice. Ďalšie informačné zdroje. Legislatíva vzťahujúca sa k učebniciam.
   Zadanie: Ohlásenie priebežnej písomnej práce z predchádzajúcich tém prednášok a seminárov – 20b.

4. **Ciele vzdelávania, vyučovacie – špecifické ciele 1**
   - Realizácia písomnej práce v hodnote **20b**.

   Aplikácia poznatkov z prednášky. Ciele vzdelávania v jednotlivých historických obdobiach. Formulovanie špecifických cieľov. Taxonómie cieľov. Operacionalizácia cieľov

5. **Ciele vzdelávania, vyučovacie – špecifické ciele 2**
   Precvičovanie formulácie vyučovacích cieľov. Rôzne taxonómie cieľov. Operacionalizácia cieľov.
   Zadanie: Zadanie textu k didaktickým zásadám.

6. **Didaktické zásady**
   Pojem didaktické zásady, klasifikácia, analýza jednotlivých didaktických zásad. Autodidaktický test z témy didaktické zásady.
   Zadanie: Ohlásenie písomnej práce z témy vyučovacie ciele – 20b.
   Zadanie: Zadanie úlohy k téme č. 8, vypracovanie jednej didaktickej hry v hodnote 10b. (individuálna práca (študenti budú mať presné zadanie, čo sa bude hodnotiť)

7. **Didaktické metódy**
   - Realizácia písomnej práce z témy vyučovacie ciele v hodnote **20b.**

   Didaktické metódy, charakteristika – analýza vybraných metód hlavne z praktického hľadiska: slovné metódy, metóda vysvetľovania, metóda rozhovoru.

8. **Aktivizujúce didaktické metódy**
   Praktický seminár zameraný na vybrané aktivizujúce metódy: brainstorming, prípadová štúdia, pojmové mapovanie, didaktické hry.
   Prezentácia pripravených didaktických hier v hodnotene 10b.

Katedra pedagogiky, PF UMB Banská Bystrica

Tézy a tematický plán prednášok a seminárov z predmetu Všeobecná didaktika

9. **Organizačné formy**
   Ďalšie organizačné formy (exkurzia, vychádzka, workshop, domáca úloha, samoštúdium, konzultácia). Diferenciácia vo vyučovacom procese.

10. **Diagnostické metódy. Skúšanie a hodnotenie žiakov.**
    Výber diagnostických metód (slovné hodnotenie, didaktické testy – ich tvorba).

11. **Materiálne didaktické prostriedky**
    Vymedzenie základných pojmov, klasifikácia, funkcie materiálnych didaktických prostriedkov.

12. **Záverečné sumatívne hodnotenie – max 50b (resp. s bonusovými úlohami 60b)**
    Autoevalvácia a sebareflexia. Informácie ku skúške, záverečnému hodnoteniu a ukončovaniu predmetu.

Priebežné hodnotené úlohy:

- Písomná práca – 20b
- Písomná práca k téme ciele – 20b
- Úloha k téme didaktické metódy – prezentácii didaktickej hry (individuálna práca) – 10b

Spolu = 50b za priebežné úlohy

Bonusové body = 10b

Počas semestra majú študenti a študentky možnosť získať tzv. „bonusové body“. Priebežne počas semestra budú elektronicky v moodle zverejnené úlohy, súvisiace s aktuálnym obsahom. Vypracovanie bonusových úloh bude možné vyučujúcim odovzdávať len v tých termínoch, ktoré budú pri konkrétnych úlohách uvedené. Body za „bonusové úlohy“ budú pridelené len za správne odpovede. Body získané za „bonusové úlohy“ sa pripočítajú k bodom získaným počas seminárov.

Kvalifikačné stupne záverečného hodnotenia:

A:	100 – 94 bodov	C:	86 – 80 bodov	E:	72 – 65 bodov
B:	93 – 87 bodov	D:	79 – 73 bodov	Fx:	64 – 0

Odporúčaná študijná literatúra:

1. BAJTOŠ, .: *Teória a prax didaktiky.* Žilina: EDIS, 2003.
2. BERTRAND, Y. *Soudobé teorie vzdělávání.* Praha: Portál, 1998.
3. BLAŠKO, M.: *Základy modernej didaktiky1.* Košice: 2011. dostupné na internete.
4. ČAPEK, R. *Moderní didaktika.* Praha: Grada, 2015.
5. HELDOVÁ, D. – KAŠIAROVÁ, N. – TOMENGOVÁ, A. et al.: *Metakognitívne stratégie rozvíjajúce proces učenia sa žiakov.* Bratislava: MPC, 2011.
6. HELUS, Z.: Sociální psychologie pro pedagogy. Grada : 2006.
7. KALAŠ, I. et al.: *Premeny školy v digitálnom veku.* Bratislava : SPN, 2013.
8. KALHOUS, Z. – OBST, O.: *Školní didaktika*. Praha : 2002.
9. KOSÍKOVÁ, V. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty.* Praha : Grada, 2011.
10. KOTRBA, L. – LACINA, T.: *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce.* Brno : 2007.
11. LÁSZLÓ, K. – OSVALDOVÁ, Z : *Didaktika*. Banská Bystrica : 2014.
12. PETLÁK, E.: *Inovácie v didaktike.* Dubnica nad Váhom. 2012.
13. PETLÁK, E.: *Kapitoly zo súčasnej didaktiky*. Bratislava : 2005.
14. PETLÁK, E. *Všeobecná didaktika.* 3. prepr. vyd. Bratislava : Iris, 2016.
15. PETTY, G.: *Moderní vyučování.* Praha: 1996. (a ďalšie novšie vydania)
16. PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. – MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník.* 5. vyd. Praha: Portál, 2008. (a ďalšie novšie vydania)

Tézy a tematický plán prednášok a seminárov z predmetu Všeobecná didaktika

17. PRŮCHA, J.: *Moderní pedagogika.* Praha: 1997. (a ďalšie novšie vydania)
18. ROVŇANOVÁ, L.: *Profesijné kompetencie učiteľov.* Banská Bystrica: Belianum, 2015.
19. ROVŇANOVÁ, L.: *Učebné štýly žiakov a vyučovacie štýly učiteľov.* Bratislava: MPC, 2015.
20. SITNÁ, D. *Metody aktivního vyučování.* Praha: Portál, 2013.
21. SKALKOVÁ, J.: *Obecná didaktika*. Praha : 2007.
22. SLAVÍK, J. – JANÍK, T. – NAJVAR, P. – KNECHT, P.: *Transdisciplinární didaktika.* Masarykova univerzita : 2017.
23. STROUHAL, M. (ed.). 2016. *Učit se být učitelem. K vybraným problémům učiteslkého vzdělávání.* Praha: Karolinum, 2016.
24. STROUHAL, M. – ŠTECH, S. (eds.). 2016.*Vzdělání a dnešek.* Praha: Karolinum, 2016.
25. ŠKODA, J. – DOULÍK, P.: *Psychodidaktika. Metody efektivního a smysluplného učení a vyučování.* Praha : Grada, 2011.
26. TRACEY, R. 2009. *Instructivism, constructivism or connectivism?* [online].cit.[2016-04-04].
27. Štátny vzdelávací program ISCED 2. (aktuálna verzia dostupná na internete)
28. Štátny vzdelávací program ISCED 3. (aktuálna verzia dostupná na internete)
29. ŠVEC, Š.: Historické premeny poňatí didaktiky (Od J.A. Komenského po súčasnosť) In *Zborník filozofickej a pedagogickej fakulty Univerzity Komenského*. Bratislava : 1995.
30. TUREK, I.: *Didaktika*. Bratislava : 2008, 2010, 2014.
31. ZORMANOVÁ, L.: *Výukové metody v pedagogice.* Praha, 2012
32. Odborné časopisy a noviny, aj v e-podobe.
33. Internetový portál rezortu školstva a s ním súvisiace web stránky relevantných inštitúcií:
    - www.minedu.sk, www.statpedu.sk, www.iuventa.sk, www.nucem.sk, www.casopisdobraskola.sk, www.edicnyportal.iedu.sk,

Spracovali:
doc. PaedDr. Lenka Rovňanová, PhD.
PhDr. Zuzana Osvaldová, PhD.
PaedDr. Simona Sámelová, PhD.

18.9.2020